

Др Татјана Брзуловић
Станисављевић
Др Драгана Столић

Заштита података о ЛИЧНОСТИ

ЗЗПЛ

GDPR (*General Data Protection Regulation*)

2019.

Право на приватност

- **Право на приватност представља основно људско право** прокламовано међународним споразумима и конвенцијама, конститутивним актима националних држава и унија, али и законима.
- Прво замишљено да пружи гаранције човеку да ће његова пошта, поруке као и стан где бораве бити неповредиви од стране трећих лица.
- Модерне високе технологије, а нарочито интернет, дале су сасвим нову и дубљу димензију појму приватности.
- **Право на приватност прописано чланом 8. Европске конвенције о људским правима** директно стављено у корелацију са правима из члана 10 исте конвенције који прописују слободу изражавања.

Европска конвенција о људским правима

ЧЛАН 8

Право на поштовање приватног и породичног живота

1.

Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

2.

Јавне власти неће се мешати у вршење овог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.

Ниво заштите приватности

- Ниво заштите приватности у националним законодавствима варира.
- Тако француски *Code Civile* у члану 9 гарантује право на приватност.
- Међутим, Сједињене Америчке Државе **нису уставом установиле заштиту приватности**, као и многа друга приватна права која су под великим **утицајем првог амандмана** и заштите слободе говора и изражавања.
- Такође, четврти амандман **забрањује упад на приватни посед од стране јавне власти без дозволе**, што представља једно од права на приватности, иако се експлицитно у предметном амандману нигде не помиње.
- Италија и Немачка препознају право на приватности, док се Велика Британија ослања на Европску конвенцију о људским правима и њен члан 8.

Интернет и приватност 1

- Интернет је донео нове начине на које се може повредити нечија приватност са много далекосежнијим последицама по оштећеног.
- Кроз податке о личности који се тим путем могу прикупити, може се заћи у најдубље сфере личности, а људски интегритет се може непоправљиво угрозити на најтеже начине.
- Један о карактеристичних начина повреде права на заштити личних података и приватности на интернету јесте неовлашћено праћење, складиштење и обрада информација о активностима корисника интернета.
- Најопаснији вид података који разоткрива личност у најприватнијем смислу су тзв. **метаподаци**.

Интернет и приватност 2

- Ови подаци представљају **високо ризичне категорије информација по приватност човека**, јер данашњи софтверски системи уз помоћ алгоритама, лако повезују и укрштају добијене податке и на основу њих генеришу веома прецизну и детаљну слику о оствареним контактима, интересовањима и другим склоностима лица на која се метаподаци односе.
- Због тога је, након више претходних препорука и смерница за заштиту приватности, Европска унија усвојила **Директиву о заштити података 95/46 ЕС, од 23. новембра 1995. године**, којом је први пут детаљно и у обавезујућој форми регулисана ова област.

Директива о заштити података 95/46 ЕС

- Имала је два циља, да обезбеди право на поштовање приватности као једно од основних права човека, као и да оствари слободан и безбедан промет података личности између чланица ЕУ.
- Директива је обавезала државе чланице да донесу своје законе и у њих имплементирају правила из исте.
- Поред лица чији се подаци обрађују које је дефинисано као свако лице чији је идентитет одређен или се може одредити на основу неког податка на посредан или непосредан начин,
- Директива је први пут предвидела обавезно формирање надзорних тела, у форми надзорника из реда јавне власти.

Општа уредба о заштити GDPR 1

- Мањкавост претходне директиве о заштити података о личности нагнала је Европски парламент да 27. априла 2016. изгласа **Општу уредбу о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности о слободном кретању таквих података**, број 2016/679, која је ступила на снагу 25. маја 2018.

Основна права лица која им обезбеђује овај пропис, била су:

- **право на обавештеност,**
- **право на приступ прикупљеним подацима и**
- **право на протест**

Примењује се у свих 28 земаља.

Општа уредба о заштити 2

- Због комплексности питања, али и саме уредбе чија примена захтева професионалну помоћ и висок ниво одговорности, европски парламент је предвидео и нову категорију – **Лице задужено за заштиту података (*Data Protection Officer*)**, које је задужено за пружање професионалне помоћи и саветовање јавних и државних органа у својству руковооца и обрађивача.
- **Уредба има обавезујуће дејство** у односу на претходну Директиву, и **све државе чланице, је морају индиректно примењивати без обзира на националне законе који не смеју бити у супротности са њеним одредбама.**
- Уредба је дала велики простор државама чланицама да другачије реше нека питања и махом да поопштре услове и начин прикупљања и обраде, али без утицаја на основна начела саме Уредбе која не смеју бити доведена у питање.

Закон о заштити подака о личности /1

-
- Србија- новембра 2018. доноси ЗЗПЛ са одложеном применом од девет месеци, 21. август 2019.
 - Трећи ЗЗПЛ (1998, 2008)
 - Бројни су недостаци овог закона пре свега нејасне одредбе и преписани механизми који не постоје у домаћем правном систему – што доводи у питање његову примењивост.
 - Ипак, макар и само нормативно ЗЗПЛ представља највиши стандард заштите података о личности.
 1. Новина –примењује се и на промет робе и услуга на интернету
 2. проширена је и одговорност људи и организација које прикупљају податке,
 3. детаљно су разрађени инструменти и процедуре,
 4. казне су драконске.

Закон о заштити подака о личности /2

- Основни циљ ЗЗПЛ-а – омогућити грађанима да поврате контролу над својим подацима (нови услови за пристанак, нема бланко сагласности)
- Тумачити га на исти начин као ГДПР који има преамбулу са 173 тачака који нам помаже у разумевању целе приче
- ЗЗПЛ се примењује територијално, обрађивач и руковаоц са територије Србије.

Шта су подаци о личности?

- Подацима о личности се могу окарактеристати сви подаци који се односе на физичко лице чији је идентитет одређен или се може одредити (без обзира у ком облику је податак, који је носач информација папирни или електронски)
- Физичко лице чији се идентитет може одредити је лице која се може идентификовати посредно или непосредно, посебно помоћу идентификатора као што су: **име, идентификациони број (ЈМВГ), подаци о локацији, један или више фактора својствених за физички, физиолошки, генетски, ментални, економски, културни или друштвени идентитет тог физичког лица.**
- Да ли је својеручни потпис лични податак?

Подаци о личности

- Подаци о личности су увек само они подаци који се односе на физичко лице, према томе, подаци о личности нису подаци који се односе на ентитете попут правних лица, животиња или слично.
- Међутим, у колико податак о неком правном лицу може да доведе до индентификације неког физичког лица, такав податак се сматра податком о личности.
- Иако ЗЗПЛ експлицитно не предвиђа да лице на које се подаци односе мора бити живо лице, наше је схватање да овај услов мора бити испуњен, те да се Закон не примењује у односу на податке о личности лица која су преминула (Тачка 27 Преамбуле ГДПР).

Обрада података

- Прикупљање, чување, разврставање, увид, брисање, уништавање и похрањивање података (аутоматизована или неаутоматизована).
- Да ли је чување података на серверу без увида у њих обрада података? **Закон каже да јесте.**
- Ако се приме подаци о личности и без чувања се проследи другој компанији да ли је то обрада података? **Закон каже да јесте.**

Обрада података подразумева:

1. **Руковаоце**
2. **Заједничке руковаоце**
3. **Обрађиваче**
4. **Примаоце**
5. **Трећу страну.**

Пристанак на обраду података 1

- Пристанак лица на које се подаци односе је свако **добровољно, изричито, информисано и недвосмислено изражавање воље** лица на које се подаци односе којим он **изјавом даје пристанак за обраду података о личности који се на њега односе.**(писана изјава , електронска изјава или усмена изјава.)

Пристанком се не сматра:

- Пасивно држање корисника
- Унапред штиклирано поље
- Јасна неравнотежа у односу странака (посебно ако је једна страна орган власти)
- Нема истинског и слободног избора
- Немогућност одбијања или повлачења пристанка без последица

Пристанак на обраду података 2

- Лице које је једном дало пристанак, **има право да га у сваком тренутку повуче** на једнако једноставан начин као што је то прописано и за давање сагласности.
- Повлачење не утиче на законитост обраде извршене пре повлачења.
- За прикупљање и обраду података лица млађих од 16 година, потребно је прибавити **сагласност родитеља**.
- Национална законодавства ову границу могу померити до 13-те године.
- Карактеристично код прибављања сагласности родитеља, је што **је уредба поред терета доказивања да је сагласност прибављена, обавезала руковоаца да учини све што је у његовој моћи да провери да ли је пристанак заиста дао родитељ односно законски заступника детета.**

Посебни подаци о личности

- **Расно или етничко порекло**
- **Политичко опредељење**
- **Верска или филозофска убеђења**
- **Припадност синдикату**
- **Генетски подаци**
- **Биометријски подаци**
- **Здравствено стање**
- **Сексуални живот**
- **Сексуална орјентација**

Посебни подаци о личности / 2

- ЗЗПЛ прописује да је **обрада посебних врста података о личности забрањена, осим у одређеним изузецима, који су таксативно наведени у Закону.**
- **Приликом обраде посебних врста података о личности као нарочито осетљивих података, треба применити начело минимизације података,** односно обраду свести на минимум који је неопходан да би се остварила сврха обраде.
- **Изузетак од поштовања правила обраде посебних врста података о личности који се примењује на обраду коју надлежни органи врше у посебне сврхе, указује да постоје прилике када је сврха обраде претежнија од заштите посебних података о личности, у овом случају ради откривања, спречавања и кажњавања за кривична дела, односно претњи по јавну и националну безбедност.**

Обрада посебних података о личности /1

- Постоји изричит, добровољан и претходно дат пристанак лица чији се подаци обрађују
- Извршавање законских дужности и права руковооца или лица на које се подаци односе (запошљавање, социјално осигурање и социјалне заштита)
- Када лице није физички или правно способно да да пристанак, а обрада је у његовом интересу
- Уколико обраду врши фондација, удружење и непрофитно тело, а односи се искључиво на чланове
- Обрада се односи на податке о личности за које је очигледно да их је објавило лице на које се подаци односе.

Обрада посебних података о личности / 2

- Обрада је неопходна за успостављање, остваривање или одбрану правних захтева пред судом
- Обрада у јавном интересу, уз обавезно поштовање мера безбедности и начела уредбе
- Обрада је неопходна за потребе јавног здравља, превентивне медицине или медицине рада, медицинске дијагнозе, пружања здравствене или социјалне заштите
- Архивирање у јавном интересу, потребе научног или историјског истраживања или статистичке потребе
- Да ли је фотографија-као биометријски податак посебан податак о личности?

ГДПР у тачки 51 Преамбуле прецизира да обрада фотографије у начелу не представља обраду посебних врста података о личности, јер се фотографија сматра биометријским податком само уколико је обрађена посебним техничким средствима која омогућавају јединствену идентификацију или идентификацију лица.

- **Руковалац** - физичко или правно лице који одређује који се подаци о личности обрађују, у коју сврху, о којим се појединцима прикупљају подаци, да ли ће се и коме дистрибуирати подаци, колико ће се чувати.
- **Заједнички руковалац** – више од једног ентитета врши улогу руковалаца и транспарентно деле одговорност (компанија и агенција за запошљавање-обе одређују сврху и начин обраде података)
- **Обрађивачи** – физичка или правна лица који обрађују податке према писаним упутствима руковаоца (уговора о обради). Самостално одлучују које ће методе користити за прикупљање података, како ће их складиштити и брину о безбедности података, о средствима за пренос података о личности, као и о средствима за брисање и одлагање података.
- **Прималац** – физичко или правно лице, орган власти коме су подаци предочени.

- **Збирка података - сваки структурирани skup података о личности којем се може приступити, или се може претраживати по неком критеријуму, без обзира да ли је збирка централизована, децентрализована или разврстана по функционалним или географским основама.**
- Према томе, да би се радило о збирци података у смислу Закона, потребно је да су **подаци систематизовани структурно груписани на једном месту**, било да су то фасцикле у ормару, флеш меморија, диск, компјутер или нешто друго.
- **Збирком података у смислу Закона не сматрају се лични адресари, фото албуми и слично, у случају да их власник користи искључиво у личне, непословне сврхе.**
- Међутим, ако се физичко лице региструје као предузетник за пружање одређених у слуга, па свој лични адресар искористи за слање пословних понуда оно постаје руковалац у смислу Закона док адресар постаје збирка података, јер се више не користи искључиво у личне, приватне сврхе.

- Стари Закон о заштити података о личности установио је **Централни регистар збирки података који води Повереник**, а који се састоји из регистра и каталога збирки података.
- По старом пропису такође су **руковаоци били у обавези да пре започињања обраде, односно успостављања збирке података доставе Поверенику обавештење о намери успостављања збирке, заједно са прописаним подацима који идентификују ту збирку података. (члан 49 старог ЗЗПЛ)**
- Другим речима, руковаоци су морали да региструју сваку збирку коју воде у Централном регистру Повереника.
- Међутим, у пракси је мало руковалаца поштовало ове обавезе.
- **Најчешће регистроване збирке података су биле оне које су компаније водиле о својим запосленима.**
- Нови Закон предвиђа да Централни регистар збирки података престаје да се води даном ступања на снагу. (члан 98 новог ЗЗПЛ)
- Будући да је примена ЗЗПЛ одложена за август 2019. године, у међувремену су на снази старе одредбе.

Повреда података о личности

- У случају да дође до повреде података о личности обрађивач одмах обавештава руковаоца.

Руковалац:

1. **Обавештава Повереника у року од 72 сата**
2. **Обавештава лице на које се односе подаци**

Руковаоц је дужан да документује повреду података о личности, чињенице о повреди и последице, и предузетим мерама за њихово отклањање.

Начела / Принципи GDPR-а

Начела обраде (ЗЗПЛ чланови 5-20)

- 1. НАЧЕЛО ЗАКОНИТОСТИ**
- 2. НАЧЕЛО СВРСИСХОДНОСТИ**
- 3. НАЧЕЛО ТРАНСПАРЕНТНОСТИ**
- 4. НАЧЕЛО ПРИМЕРЕНОСТИ И ОГРАНИЧЕНОСТИ**
- 5. НАЧЕЛО ТАЧНОСТИ**
- 6. НАЧЕЛО МИНИМАЛИЗАЦИЈЕ КОРИШЋЕЊА ИЛИ ПРИМЕРЕНОСТИ**
- 7. НАЧЕЛО ОГРАНИЧЕНОГ ВРЕМЕНА ОБРАДЕ И ЧУВАЊА**
- 8. НАЧЕЛО ИНТЕГРИТЕТА - БЕЗБЕДНОСТИ ЧУВАЊА**

1. Начело законитости

Обрада је законита, уколико је:

- лице на које се подаци односе је дало свој **пристанак**
- обрада је потребна ради **извршења уговора** у којем је лице на које се подаци односе уговорна страна
- обрада је потребна за **извршавање законске обавезе** која се примењује на руковаоца
- обрада је потребна ради **заштите животних интереса лица** на које се подаци односе или другог физичког лица
- обрада је потребна за **извршење задатка који се обавља у јавном интересу** или у оквиру извршавања службених овлашћења додељених руковаоцу
- обрада је потребна **због легитимних интереса** чијем остварењу тежи руковалац или треће лице, осим када над тим интересима преовлађују интереси основни права и слобода лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, посебно ако је лице на које се подаци односе дете.

2. Начело сврсисходности

Подаци се смеју користити само у **сврху у коју су и прикупљени за коју је лице дало сагласност.**

- **Промена сврхе изискује потребу за захтевањем нове сагласности осим у случајевима која су предвиђена уредбом.**
- **Даља обрада за другу сврху без пристанка лица дозвољена је само под условима прописаним Уредбом.**

3. Начело транспарентности

- *Деловање руковаоца* мора бити законито, правично и транспарентно према лицу чији се подаци користе.
- Дакле, лицу чији се подаци користе потребно је да му се на јасан и недвосмислен начин, једноставним, њему разумљивим језиком, укаже на права која има по основу заштите података.

4. Начело примерености и ограничености

- Подаци се смеју користити само у обиму неопходном да се испуни сврха обраде односно – најмањи могући обим обраде.
- Стога је препорука да се прикупљају односно обрађују само подаци који су заиста неопходни руковоаоцу, а с времена на време је потребно ревидирати врсту података личности и проценити да ли потреба за њиховом обрадом и даље егзистира.

4. Начело Тачности

- Подаци морају бити тачни, а лицу треба обезбедити могућност да бесплатно укаже на нетачност, да захтева **ажурирање или брисање таквих података.**
- Ово начело практично захтева од руковалаца **педантност** у обради личних података.
- Подаци који се користе у обради морају бити тачни и, када за тим постоји **потреба, усклађени са евентуалним променама.**
- Имајући у виду сврхе за које се подаци обрађују, руковалац мора да обезбеди да нетачни подаци буду без одлагања **обрисани или исправљени.**
- Подаци се могу сматрати нетачним и у ситуацијама када су непотпуни или када су извучени из контекста

5. Начело минимализације коришћења

- **Подаци се смеју користити само у обиму неопходном да се испуни сврха обраде односно – најмањи могући обим обраде.**
- **На пример, уколико руковалац клијентима жели да шаље обавештења електронском поштом, за то су му потребне само њихове мејл адресе, док је обрада свих осталих података за ову сврху непотребна.**
- **Другим речима, сваки податак без ког би се сврха обраде могла испунити, представља вишак и подразумева кршење овог начела.**

6. Начело ограниченог времена обраде и чувања

- **Подаци се чувају у што краћем времену**, односно не смеју се чувати дуже него што је то неопходно у сврхе у које су и прикупљени, а **лице мора бити обавештено о дужини трајања чувања његових података.**

Начело ограничења чувања у себи садржи две компоненте:

- (1) **обавезу да се унапред одреди период чувања података, у зависности од сврхе обраде** (при чему тај период мора бити неопходан за испуњење сврхе, тј. мора постојати рационално и убедљиво образложење зашто сврха не може бити остварена у краћем року) и
- (2) **брисање или анонимизацију података** (тако да више није могућа идентификација) после истека тог периода.

У теорији се ово начело још означава и као "**временски аспект начела минимизације**"

6. Начело ограниченог времена обраде и чувања 2

- У Србији је на снази Закон о евиденцијама у области рада који прописује да се **сви лични подаци из ових евиденција чувају трајно.**
- Да ли су такве одредбе саме по себи у складу са начелима обраде личних података?
- Док год је Закон на снази **послодавци морају да обезбеде чување великог броја личних података по овом основу безвременског ограничења.**
- Због тога је јако важно да се у циљу ове обраде поштују сва друга начела обраде, а пре свега **примена одговарајућих организационих и техничких мера.**

7. Начело интегритета – безбедности чувања

- Руковалац и обрађивач морају учинити све да се обезбеди одговарајућа **безбедност података** укључујући и **заштиту од неовлашћене и незаконите обраде** или од случајног губитка.
- На руковаоцу је обавеза да **докаже усклађеност свог деловања** са свим претходно набројаним начелима, односно да **докаже законитост свог поступања** и легитимне интересе за прикупљањем и обрадом на одређени начин и у одређеној мери.

Права лица чији се подаци обрађују

- ПРАВО НА ИНФОРМИСАНОСТ
- ПРАВО НА ПРИСТУП И КОПИЈУ
- ПРАВО НА ИСПРАВКУ
- ПРАВО НА ЗАБОРАВ
- ПРАВО НА ОГРАНИЧЕНОСТ ОБРАДЕ
- ПРАВО НА ПРЕНОСИВОСТ ПОДАТАКА
- ПРАВНО НА ПРИГОВОР

Право на информисаност

- **Руководалац предузима одговарајуће мере како би се лицу пружице све информације и сва саопштења у вези са обрадом његових података .**
- **Информације су сажете, транспарентне, разумљиве у лако доступном облику, језик је јасан и једноставан, (што се посебно односи на све информације које су изричито намењена детету).**
- **Информације се пружају у писаном облику или на друге начине, укључујући и електронски облик када је примерено.**
- **Руководалац на захтев пружа лицу на које се подаци односе информације о предузетим радњама без непотребног одлагања, а у сваком случају најкасније у року од месец дана од пријема захтева.**

Право на приступ и копију

- Лице на које се подаци односе има право да добије **потврду од руковаоца о томе да ли се обрађују његови подаци о личности** и ако се такви подаци о личности обрађују, **има право приступа** подацима о личности и **право на копију** истих.
- Информације се пружају у уобичајеном **електронском облику**, осим ако лице захтева другачије.

Право на исправку

- Лице на које се подаци односе има право да му руковалац без непотребног **одлагања омогући исправку нетачних података о личности који се на њега односе.**
- Узимајући у обзир сврхе обраде, лице на које се подаци односе **има право да допуни непотпуне податке о личности, између осталог давањем додатне изјаве.**

Право на заборав

Лице на које се подаци односе има право да му руковалац без непотребног одлагања **омогући брисање података о личности** који се на њега односе без одлагања (и обрише податке код свих обрађивача или 3. лица код којих се налазе), ако је испуњен један од следећих услова:

1. подаци о личности више **нису неопходни за сврхе у које су прикупљени**
2. лице на које се подаци односе је **повукло сагласност** и ако не постоји друга правна основа за обраду;
3. лице на које се подаци односе је уложило **приговор на обраду**
4. подаци о личности су **незаконито обрађени**
5. подаци о личности морају да буду **обрисани ради поступања у складу са законском обавезом према праву Уније** или праву државе чланице које се примењује на руковаоца
6. подаци о личности су прикупљени у вези с понудом услуга информационог друштва **лицу млађем од 16 година.**

Право на заборав 2

Право на заборав и на брисање не постоји уколико је обрада **неопходна:**

1. ради остваривања **права на слободу изражавања и информисања;**
2. ради поштовања **законске обавезе** којом се захтева обрада у праву Уније или праву државе чланице које се примењује на руковоаоца или **ради извршења задатка који се обавља у јавном интересу или у оквиру извршавања службених овлашћења додељених руковоаоцу података**
3. због јавног интереса у **области јавног здравља**
4. **за потребе архивирања у јавном интересу**, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе ако би право из става 1. вероватно онемогућило или озбиљно угрозило остваривање циљева те обраде
5. ради успостављања, остваривања или одбране **правних захтева.**

Право на ограниченост обраде 1

Лице на које се подаци односе има право да захтева **ограничење обраде од стране руковаоца** ако је испуњен један од следећих услова:

1. лице на које се подаци односе **оспорава тачност података о личности**, у року који руковаоцу података омогућава да провери тачност података о личности
2. **обрада је незаконита**, а лице на које се подаци односе се противи брисању података о личности и уместо тога тражи ограничавање њихове употребе
3. **руковаоцу података више нису потребни подаци о личности** за потребе обраде, али их лице на које се подаци односе тражи ради успостављања, остваривања или одбране правних захтева;

Право на ограниченост обrade 2

4. лице на које се подаци односе је **уложило приговор на обраду**, а још није потврђено да ли легитимни разлози руковаоца преовлађују над разлозима лица на које се подаци односе
5. лице чији се подаци обрађују такође **има право на исправку већ прикупљених података као и право на заборав**, односно на њихово брисање под одређеним условима.

Право на преносивост податка

Има право да (непосредно) пренеси те податке другом
руковаоцу података без ометања од стране руковаоца којем
су подаци о личности пружени, ако:

1. је обрада заснована на пристанку
2. се обрада врши аутоматски

Право на приговор

- У било ком тренутку **уложи приговор** ако се подаци обрађују на основу сагласности.
- Руковалац је дужан да обустави осим ако докаже легитимне разлоге за обраду
- У случају приговора поводом коришћења **у директном маркетингу**, подаци се више не смеју користити.
- Независно од права на приговор надзорном органу, лицу чији се подаци обрађују у сваком случају је на располагању **право на покретање судског поступка ради накнаде штете.**

Надзорни орган

- **Законодавац је кроз институцију надзорног органа са свим својим овлашћењима, обезбедио јаку заштиту над подацима.**
- **А руковаоцима и обрађивачима је наметнуо обавезу информисања надзорног органа о свим питањима који се тичу кршења правила уредбе, нарочито злоупотребе и одлива података трећим лицима.**
- **Држање руковаоца у овим ситуацијама ће бити узимано у обзир приликом процене висине административних новчаних казни чије им плаћање може бити наметнуто.**

Лице за заштиту података о личности

- Лице за заштиту података о личности је особа **стручне квалификације, нарочито знања и искустава из области заштите података о личности** у националном и међународном законодавству.
- Он је **спона између организације која обрађује податке о личности и свих лица на које се ти подаци односе, у смислу информисања и остваривања законом гарантованих права.**

Ангажовање лица представља обавезу у ситуацијама:

- када обраду врши **орган јавне власти,**
- уколико се основна делатност руковоаца или обрађивача састоји из радњи **обrade података која подразумева редовно и масовно праћење лица на која се ти подаци односи**
- или уколико се њихова основна делатност састоји из **масовне обраде посебних категорија података**(расно или етничко порекло, политичко опредељење, верска или филозофска убеђења, припадност синдикатима, обрада генетских или биометријских података, затим података о здравственом стању или сексуалној оријентацији.
- Обавеза се односи и када су у питању **подаци везани за кривичну и прекршајну осуђиваност,** који регистар се мора водити само под контролом службеног органа.

Делокруг послова Лица задуженог за заштиту података

Делокруг послова Лица задуженог за заштиту података нарочито подразумева:

- **Активно учествовање у припреми општег акта о заштити података личности,** предлагање његових измена и допуна као и одговорност за примену
- **Контрола и предузимање мера у вези заштите**
- **Надзор над обрадом података**
- **Предлаже и покреће дисциплинске поступке у случају кршења закона односно уредбе, уколико је та категорија повреде радне обавезе предвиђена дисциплинским правилником или другим оштим актом**
- **Брига о посебним мерама за заштиту података из категорије осетљивих**
- **Предлаже и предузима мере за обавештавање лица чији се подаци обрађују, у складу са законом и другим прописима**

- Води рачуна **о неопходности, обиму и сврси обраде података**
- Води рачуна **о времену чувања података** и стара се о поштовању начела минимализације
- Обезбеђује **доступност права лицима** чији се подаци прикупљају и обрађују
- **Обавештава лица о промени сврхе обраде** и захтева додатне сагласности када је потребно
- Обавештава лица и надзорни орган **о проблемима безбедности** или другом виду кршења правила закона и уредбе, у року предвиђеном оредбом.
- Води или организује **регистар евиденција података** односно обраде
- Обезбеђује **политику заштите података** међу запосленима
- **Едукује и обучава запослене** у циљу што ефикасније примене правила Уредбе и умањења могућности кршења
- **Прати регулативу**, и информише надлежне о новим правилима и потребама које се морају имплементирати у пословање и опште и појединачне акте
- **Извештава надлежне** о стању података и мерама безбедност.

Мере заштите

- Стандардне мере заштите подразумевају систем привилегија, енкрипције, анонимизације ...
- Током читавог процеса обраде личних података,уколико се они не морају чувати у изворном облику, препоручује се **анонимизација или псеудонимизација.**
- **Анонимизација** подразумева неповратан прекид веза између података и идентитета особе на коју се ти подаци односе.
- **Псеудонимизација** је привремено маскирање података који се по потреби могу вратити у изворни облик, обично уз помоћ шифрарника или оригиналног документа.

Казне

- **Непоштовање ЗЗПЛ у Србији су знатно ниже него у Европској унији.**
- **Новчана казна за руковаоца је од 50.000 до 2.000.000. динара.**
- **За више истовремених прекршаја руковаоц може бити кажњен максималном казном од 4.000.000 динара.**
- **Поред казни које изриче Прекршајни суд и Повереник за информације од јавног значаја може да казни руковаоца прекршајним налогом од 100.000 динара.**
- **Повреда ЗЗПЛ повлачи и кривичну одговорност** уколико неко неовлашћено прикупља, складишти и дистрибуира податке о личности.
- **Кривични законик Републике Србије предвиђа новчану казну и казну затвора до годину дана за невлашћено прикупљање података о личности.**
- **На територији ЕУ казне изричу надлежни повереници у виду административних казни у износу од 20.000.000 евра или 4% од глобалног годишњег прихода.**

Казне

- Од како је GDPR ступио на снагу, надлежни повереници у земљама Европске уније донели су пар значајних одлука.
- Према величини казне издваја се одлука из Француске, којом је Гугл кажњен са 50 милиона евра.
- Пријаву за непоштовање права су у име корисника поднеле две организације, “None Of Your Business” (NOYB) и “La Quadrature du Net” (LQDN), при чему је LQDN заступао 10.000 људи.
- Након спроведене истраге, утврђено је да је Гугл повредио више права својих корисника, пре свега право на информисаност.
- Оцењено је да информације нису биле лако доступне на Гугловом сајту јер су биле раштркане на више места, некохерентно и нетранспарентно представљене, доко дређене информације нису биле јасне или су биле непотпуне.
- Због свега овога, пристанак који је требало да буде правни основ за обраду није био законит, јер је један од основних услова законитог пристанка да он буде у довољној мери информисан (тј. да лицу на основу расположивих информација буде јасно на шта пристаје).

Посебни случајеви обраде података

1. Слобода изражавања и информисања
2. Приступ информацијама од јавног значаја
3. Обрада ЈМБГ-а
4. Обрада у области рада и запошљавања
5. Обрада у сврху архивирања, истраживања и статистике
6. Обрада од стране цркве и верских заједница
7. Обрада у хуманитарне сврхе од стране органа власти

Посебни случајеви обраде података

- У великој мери ЗЗПЛ се не примењује на обраду која се врши у новинарском истраживању, у циљу објављивања података у медијима као и у сврхе научног, уметничког или књижевног изражавања, а у циљу заштите слободе изражавања и информисања.
- Изузетак од примени одредби закона важи у конкретном случају и подразумева да када се заврши конкретна активност сви подаци који су прикупљени морају бити анонимизовани.

Први пример злоупотребе ГДПР догодио се у Румунији крајем 2018. године.

Новинарско-истраживачки пројекат РИСЕ објавио је неколицину докумената који садрже личне податке познатог политичара и с њим повезаних лица на фејсбук страници.

Посебни случајеви обраде података 1

- У великој мери ЗЗПЈ се не примењује на обраду која се врши у новинарском истраживању, у циљу објављивања података у медијима као и у сврхе научног, уметничког или књижевног изражавања, а у циљу заштите слободе изражавања и информисања.
- Изузетак од примени одредби закона важи у конкретном случају и подразумева да када се заврши конкретна активност сви подаци који су прикупљени морају бити анонимизовани.

Први пример злоупотребе ГДПР догодио се у Румунији крајем 2018. године.

Новинарско-истраживачки пројекат РИСЕ објавио је неколицину докумената који садрже личне податке познатог политичара и с њим повезаних лица на фејсбук страници.

Посебни случајеви обраде података 2

На обраду информација од јавног значаја примењује се осим ЗЗПД и Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Орган јавне власти коме су тражене информације а садрже податке о личности треба да **води рачуна да успостави баланс између права јавности да зна и права на заштиту података о личности.**

Пре него што информације учини доступним било би добро да све личне податке који нису нужни анонимизује.

ЗСПИЈЗ прописује да податке неће учинити доступним ако би тиме повредило право на приватност, углед или било које друго право лица за које се тражи информација.

Посебни случајеви обраде података 3

- На обраду ЈМБГ примењује се одредбе посебног закона који регулише ЈМБГ уз примену ЗЗПЛ.
- ЈМБГ се одређује електронски и уноси се у јединствену евиденцију о матичним бројевима коју води МУП.
- Закон о ЈМБГ прописује да се на обраду података о личности, као и на садржај тих евиденција, ажурирање података, рокове чувања и брисања, мере заштите примењују одредбе оног закона којим се уређују евиденције и обрада података у области унутрашњих послова.

Посебни случајеви обраде података

4

- На обраду података из области рада примењују се **ЗЗПЛ** и одредбе **Закон ао раду**.
- По **ЗУР**-у подаци о личности који се обрађују приликом закључивања уговора су следећи: име и презиме, адреса, степен стручне спреме као и подаци који се односе на радно место (назив радног места, опис послова, врста радног уговора, трајање, дан почетка уговора, радно време и зарада).
- Ове податке прикупља послодавац, **правни основ је закон**, али није одређен рок за чување података.
- У пракси је често случај да се прикупља шири сет података о личности.
- **ЗЗПЛ** предвиђа да се до краја 2020 све одредбе осталих закона који предвиђају обраду података о личности ускладе .
- **ЗУР** би требао да пропише посебне мере којима ће штитити **права запослених чије податке обрађује**.

Посебни случајеви обраде података 5

- Уколико се обрада података о личности врши у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе, примењују се одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере у циљу обезбеђивања минимизације података.
- Намера законодавца је да обавезе оног ко врши обраду личних података за неку од ових сврха, да анонимизује податке о личности тако да се лице о чијим се подацима ради не може идентификовати, под условом да се на овакав начин може остварити сврха обраде.

Посебни случајеви обраде података б

- ЗЗПЛ прописује да, уколико цркве и верске заједнице примењују свеобухватна правила у погледу заштите физичких лица у односу на обраду, та постојећа правила се могу и даље примењивати под условом да се ускладе са ЗЗПЛ.
- У том случају, примењују се одредбе ЗЗПЛ које се односе на инспекцијска и друга овлашћења Повереника, осим уколико црква, односно друга верска заједница не образује посебно независно тело које ће вршити та овлашћења, под условом да такво тело испуњава услове предвиђене Поглављем б Закона, а које се односи на услове за избор Повереника.

Посебни случајеви обраде података 7

- ЗЗПЛ прописује да орган власти може да обрађује податке о личности у циљу прикупљања средстава за хуманитарне сврхе, али да том приликом мора применити одговарајуће мере заштите права и слобода лица на које се подаци односе у складу са ЗЗПЛ.
- Тако прикупљене податке, орган власти не може да уступа другим лицима.

Усаглашавање са ЗЗПЛ

Практични кораци :

- 1. Евиденција свих података о личности који се прикупљају и обрађују**
- 2. Утврдити политику приватности и заштите података о личности**
- 3. Уграђена и подразумевана приватност**
- 4. Подићи ниво безбедности – мере заштите података**
- 5. Пренос података у друге државе**
- 6. Припремити се за остваривање права лица о којима се прикупљају подаци**
- 7. Обучити особље**
- 8. Именовати лице за заштиту података о личности**
- 9. Припремити интерна акта.**

Литература:

1. General Data Protection Regulation, GDPR је скраћеница коју ћемо користити у овом тексту, будући да је у том облику већ у широкој употреби код нас. Интегрални текст европског прописа доступан је у преводу на хрватски језик, на адреси: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&rid=1>
2. Директива ЕУ 95/46/ЕС о заштити података о личности, текст доступан на: eur-lex.europa.eu
3. Директива ЕУ 2016/680 о заштити појединаца у вези с обрадом података о кретању, доступна на хрватском језику на: eur-lex.europa.eu
4. Закон о заштити података о личности (“Сл. гласник РС”, бр. 87/2018), доступан на: <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2018/2959-18.pdf>
5. Водич кроз ЗЗПЛ и GDPR, тумачења новог правног оквира, доступан на: https://www.sharefoundation.info/Documents/vodic_zzpl_gdpr_share_2019.pdf

HVALA NA PAŽNJI!

brzulovic@unilib.rs

stolic@unilib.rs

